

ERDÉLYI MAGYARÁG

Felolós szerkesztő:

Zágoni Dezső

Független politikai napilap, megjelenik minden nap
Szerkeszt. órák: reggel 8-3 Szerkesztőség és kiadóhivatal.
Oradea (Nagyvárad), Piata Mihai Viteazul 4. Telefon: 380

Ara 1 lej

II. évfolyam 348 sz.

Péntek

1933 December 15.

5

A székelységből jelentik: Csendőrterror Udvarhelymegyében

Szuromyok sornalal a választásokon

Minden magyar gyűlést szétesztatnak és elzárják egymástól a falvakat. -- Ehség-sztrájkba kezdtek a letartóztatott vasgárdisták. -- Ezzel szemben Inculetz belügy-miniszter szabadválasztást hirdet

Zelea Codreanu letartóztatták?

Ha a liberális párt eszközei nem volnának olyannyira tulontul ismertek a közvéle-mény előtt, rokonszenyvel tudnok üdvözölni Inculeti körtáviratát, amelyet ma küldött szét az összes vármegyei prefektusoknak.

„A legkategorikusabban megismétlem azt a rendeletemet, hogy biztosítsa minden esz-közöl a választási propaganda teljes szabadságát. Személyesen felelőssé teszem minden olyan cselekedetért, amelyek a választási propaganda szabadságát megakadályozhatják. Közlje ezt a rendeletet az alárendelt tisztviselőkkel is. Minden a választással kapcsola-tos esetről tegyen azonnal telefonon, vagy táviratilag jelentést, közölve, hogy milyen ta-tézkedéseket eszközölt.

Igazolja e táviratom vételét.

Ezzel szemben ezek történnek:

Csendőrterror a Székelyföldön

Udvarhelymegyében az első pár napon szabad mozgása volt a Magyar Partnak s éppen azért meglepetést keltettek azok a hi-rek, amelyek Székelyudvarhelyre beérkeztek a falvakba kiindult jelöltektől és küldöttsé-gektől. Az első hír azt közölte, hogy Abrud-bányi Ede dr. képviselőjelöltet Siménfalván tartóztatták fel a csendőrök és nem enged-ték az összehívott gyűlésnek megtartását. Balogh Artur szenátorjelölt először Kápol-nás faluba ment s ott csendőrök várták, akik a prefektus írásbeli engedélyét kérték a gyű-lésnek a megtartásához, illetőleg a néppel való érintkezéshez. A prefektus ilyen írásbe-l engedélyeket nem adott ki és

nyilvánvalóvá vált, az a rég ismert mód-szer, hogy olyan írásokat kérnek, amilyeneknek kiadását megtagadják.

Balogh Artur profesor továbbhaladva, ugyanilyen fogadtatásra talált Szentesevá-za faluban és Homorodalmáson. Jodál Gábor dr. megyei pártelnök együtt tette meg ezt az utat Balogh Artur szenátorjelölttel s amikor látta, hogy

tervszerű falat építettek csendőrszu-romyokkal a Magyar Párt elé besietett Székelyudvarhelyre, hogy intézked-ni próbáljon.

Nyirő József előbb Hinléder Fels Ákos-sal együtt Fenyéden találkozott a csendőr-tilalommal, az összehívott gyűlést széteszavár-ták.

Később újra össze akartak gyűlni, — a csendőrök azonban a gyűlékezést megakada-lyozták. Nyirő József más irányban próbál-kozott kijutni vidékre, Gál József és Grucza Lipót kíséretében és Jánosfalvára utaztak, autón, ahol a csendőrség feloszlatta gyűlé-süket, majd Városhalvára mentek át, ahová sietve érkezett meg egy csendőrijárőr, amely megtiltotta, hogy érintkezni próbáljanak a

falu lakosságával. Közölte a járőr parancs-noka, hogy

erre nekik határozott parancsuk van.

Elvette a soffőrnek a hajtási igazolványát is, és azt mondta, hogy Homoródszentmár-tonban tartózkodik a kapitány, a csendőrcsa-patok parancsnoka és menjenek együtt oda, esetleg tőle lehet engedélyt szerezni.

Kiderült azonban, hogy az őrmestertől ez csak trükk volt, maga akart autón Szent-

mártonba utazni, ahol rem találtak semmi féle kapitányt, csak egy mogorva őrmester, aki szigorú hangon követelte, hogy a falu-ból eltávozzanak s az utbaeső falvakban ne merjenek megállni.

Homoródszentmártonban a készenléth-n állott csendőrök a faluba sem engedték be a Magyar Párt embereit. Nem engedték meg, hogy elmenjenek ahhoz a családhoz, amely őket ebédre várta.

Jodál Gábor dr. Willer Józseffel együtt jelent meg a prefekturán, s a prefektustól nyílt

felvilágosítást kértek arra, hogy mit akar jelenteni a csendőröknek ez a fel-lépése.

A prefektus azt jelentette ki, hogy a csend-őrség nem kapott semmiféle utasítást, ha-nem önhatalmulag járt el. E kijelentés sze-rint, ugylátszik Udvarhelymegyében a csendőrség önhatalmulag akar válasz-tani.

Willer József dr. keresi az érintkezést Duca miniszterelnökkel.

Letartóztatták Zelea Codreanu?

Kolozsvár, december 13

A Vasgárda feloszlásával kapcsolat-ban különböző, nehezen ellenőrizhető hírek kerültek forgalomba. Ezek szerint Zelea Cod-reanu, akiről a hatóságok úgy tudják, hogy Bukarestben tartózkodik, Gyulafehérváron állítólag letartóztatták.

Zelea Codreanu hír szerint Colhon Ilés

Emil Popa, Petrescu, Maier József és Sárbu nevű vasgárdisták társaságában tartózkodott Alba megyében és a gyulafehérvári vasgár-dista otthon feloszlásával kapcsolatban ke-rült letartóztatásba.

A hír annál is feltűnőbb mert Zelea Codreanu, éppen tegnap adta ki napiparar-csát híveinek.

Bratianu György véres harca a rendőrséggel

Bukarest, december 13.

Kedd délután ismét rendőrküldönitmény jelent meg Bratianu György lapjának, — a Miscareanak szerkesztőségében, hogy a la-pot elkobozzák. Bratianu írásbeli felhatalma-zást kért a hatósági küldönitmény vezetőjé-től és mivel az felmutatni nem tudta, Bra-tianu ellenállására szólította fel a nyomda-és szerkesztőségi személyzetet.

Ő maga is revolvert szegzett a csend-őrökre. A karhatalom vezetője erre paran-csot adott Bratianu György és társainak le-tartóztatására.

Verekedés támadt, amelynek során Bra-tianu Györgyöt pushatással többször föbeverték.

A karhatalmi készütség vezetője autób-an akarta Bratianu Györgyöt a rendőrségre mál-lítani, Bratianu azonban kijelentette, hogy — csakis gyalog és csak az általa megjelölt ut-vonalon hajlandó a rendőrségre menni. Erre Bratianu Györgyöt szabadon bocsájtották.

Bratianu az ügyészségnél tett panasz-t, de kijelentette, hogy ez az utolsó eset, hogy a hatóságokhoz fordul. A jövőben maga vesz elégtételt magának.

Felhívom különösen az állandó vevőim figyelmét a

csütörtökön

rendezendő rendkívüli olcsó

maradékvásárra,

mely legalkalmasabb a karácsonyi ajándékok

hihetetlen olcsó

árban való beszerzésére.

A hét többi napjain eddigi már ismer-
olcsó áraim mellett árusítom rak táram
elsőrangu minőségű áruit.

Ezen vásárlás **átvehetik** t. vevőim **ajándéknaptárt**
alkalmából is az újévi

WITRAEL GABOR

nődivatárubáza

Str. Avram Iancu **6.** szám.
(Kossuth L. ucca)

Fia szemeláltára hulladt a Dnyeszterbe egy ember

Kisenev, december 13.
Borzalmas szerencsétlenség történt teg-
nap a befagyott Dnyeszteren. A folyó part-
ján szolgálatot teljesítő granicsárok észre-
vették, hogy az éjszakában két ember igyek-
szik az orosz partról a folyón keresztül Ro-
mánia felé. Alig értek a folyó közepére, ami-
kor a jég nagy recsenéssel beszakadt és az
egyik menekülő eltűnt a folyó habjaiban. A

másik szökevény kétségbeesve akart segítsé-
gére menni de minden hiábavaló volt. Ami-
kor ezt látta, nagy erőlködéssel átvánszor-
gott a román partra, ahol azonban ájultan
esett össze. Amikor magához tért, kiderült,
hogy egy 13 éves fiú, aki apjával együtt szö-
kött meg Oroszországból. Apja volt az, akit
elnyeltek a hullámok.

20 ezer lejt lopott szüleitől és megszökött egy diák

Hotin, december 13.
Az itteni rendőrség szülei feljelentésére
elfogta Vladimir Avram 20 éves diákot, aki-
nél nagyszemű készpénz és hamis CFR-iga-
zolványt találtak. A fiatalember egy Hotinhoz
közelfekvő faluban lakott szüleinél, ahonnan
pár nappal ezelőtt elszökött. Előzőleg azon-

ban mintegy
20 ezer lejt lopott el édesapjától.
Az elfogott diák bevallotta, hogy azért
szökött meg, mert Hotinban lakó szerelmét
akarta látni. Kihallgatása után átadták a
bíróságnak.

„Miért nem teher, miért piros”

Csendőrök akadályozták meg Jakabffy Elemér szalmármegyei propaganda útját

Szatmár, december 13.
A Magyar Párt a választási propaganda
körut megindítása előtt minden megyébe írás-
beli engedélyt kért az illető prefektustól

Igy történt ez Szatmáron is a prefektus az
engedélyt szabályszerűen ki is adta a megye
egész területére. Az engedély alapján Jakab-
ffy Elemér megkezdte propaganda kör-

utját, de azt már Avasujvaros községben
megzavarták, amennyiben Kocsis Sándor
csendőrőrmester elvette a prefektusi enge-
délyt. Később visszaadta ugyan az irást, de
kijelentette, hogy az nem érvényes, mert nem
fehér, hanem rozsdaszínű papírra írták. A
Magyar Párt tagjai azonnali telefonon ke-
restek érintkezést Nyisztor prefektussal, aki
utasítást adott az őrmesternek hogy engedé-
lyezze a gyűlés megtartását. A csendőrő-
rmester előbb engedett az utasításnak, de kí-
sőbb kijelentette, hogy a prefektus szóbeli en-
gedélye neki nem elég. A Magyar Párt tag-
jai erre tovább mentek Köszegremete kö-
zségbe, ahol azonban hasonló kellemetlenség
érte őket az ottani csendőrőrmesterrel. A
történetek miatt azonnal összehívták Szarmá-
ron a párt elnöki tanácsát amelyen elhatáro-
ták, hogy táviratilag fordulnak a minis-
terelnökhöz a sérelem orvoslásáért.

Ötnapi elzárás, mert vas- villát fogott a végrehajtóra

Nagyvárad, december 13.
Néhány hónappal ezelőtt történt, hogy
Major Vasile nagyváradói bérkocsishoz be-
állított Erdei Mihály adóvégrehajtó és adó-
tartozás miatt foglalni akart. Major és Er-
dei között ebből kifolyólag szóváltás támadt
amelynek hevében Major vasvillát emelt az
adóvégrehajtóra, aki azonban elmenekült. A
zilahi törvényszék annak idején ötnapi elza-
rássra és 100 lej pénzbüntetésre ítélte Majort
hatósági közeg elleni erőszak miatt. Felebe-
zés folytán az ügy a nagyváradai tábla elé
került, amely az ítéletet helybenhagyta.

Dr Gyárfás Elemér ellenfél nélkül Csikmegye szenátora

Csikszereida, december 13.
Hétfőn este félhat órakor járt le a sze-
natori jelölések határideje. A Magyar Párton
kívül a kormány Argetoianu és Lupu pártja
is jelölésekre jelentkeztek, de az utóbbi há-
rom listát még kiegészítésekkel kellett volna
ellátni. Együttal a választás hivatalos költ-
ségeire is megfelelő összeget kellett volna a
törvényszékhez befizetni. A Magyar Párt há-
rom ellenpártja azonban a határidőig egy-
általán nem jelentkezett.

A törvényszék elnöke közölte, hogy ilyen
körülmények között egyetlen szabályszerű je-
lölés a Magyar Párté. Vagyis 22-én a tör-
vényszék elnöke a jelölés alapján dr. Gyár-
fás Elemért Csik-megye megválasztott sze-
natorának fogja kijelenteni.

Kérje mindenütt a
GOLF borotva-pengét!

az acénpapertől kétezer alkalomig
és öröme lesz a borotválkozásban.
Vezérképviselő: Friedman Armin, Oradea,
Promenad Eminescu 16.

**Bűnt követ el
minden olyan egyén,**

akinek bárminemű csontfájdalmak vannak ha
nem rendeli meg a páratlanul biztos gyógy-
hatású Moor fürdőiszapot, mely házilag is
kényelmesen és könnyen elkészíthető. Gyó-
gyít: rheumát, köszvényt, izomfeszítést, far-
szabát, csonttörést, vesebajt, gyomor és női
betegségeket. A gyógyiszap postán is megren-
delhető. A négy fürdőre elegendő hat kilós
doboz ára nyomtatott használati utasítással
40 lej. — Megrendelhető: Ecsegy Károly für-
dőtulajdonosnál a pénz előzetes beküldése
mellett vagy utánvétellel. Címe: Szalárd Bihar-
megye.

Tekintsék meg tombolánk lényegét,
egy értékes **ODEON**
világmarkás gramofont
„Musica” hangszert, rádió és
gramofon üzlet kirakalában
Oradea, Bulv. Regele Ferdinand 9.

Amikor a vizsgálat kideríti, hogyan kezelték a közvagyonot?

Milliókat kaptak évente az autonóm pénztárak igazgatói

A kormány a vizsgálat után át akarja szervezni az egyes pénztárakat

Bukarest, december 13.

Amint emlékeztetés, az előző kormány alatt úgy a parlamentben, mint a sajtóban számtalan panasz hangzott el az állami autonóm intézmények és jövedéki pénztárak üzemeltetése, üzletvitel és a magángazdaságot súlyosan megkárosító üzletpolitika ellen. A Vajda-kormány a közvélemény nyomása alatt kénytelen volt vegyes parlamenti bizottságot kiküldeni az állami autonóm intézmények működésének felülvizsgálására. Kiderült, hogy

az állam 11 autonóm vállalkozása közül csak az Autonóm Monopolpénztár, valamint a bányaadók és redavencák jövedéki igazgatósága szolgáltatja be bevételeiből a költségvetési előirányzatnak megfelelő összeget.

Az új kormány, amely legfőbb feladatának tekinti, hogy az állam pénzügyeit rendbe hozza és a költségvetési egyensúlyt helyreállítsa, már a kormányzás első napjaiban a legerélyesebb vizsgálatot indította meg az autonóm állami intézmények működésének felülvizsgálására.

A kormány felhívatalosnak a Viitorulnak egyik legutóbbi számában megjelent közleménye arra enged következtetni, hogy az állami autonóm intézmények átszervezése a legközelebbi időn belül meg fog történni.

A kormány megszünteti az a. tarthatatlan gazdálkodást, amely a magángazdaságnak mérhetetlen károkat okozott az adófizetők pénzéből sokszázmilliót vont el és az állam vagyonát könnyelműen gazdálkodott.

A Viitorul "Vizsgálatot rendelték el az autonóm pénztáraknál" cím alatt a következőket írja:

Hogyan kezelték a közvagyonot

Ugyiszólván valamennyi minisztériummal, amelynek hatáskörébe autonóm pénztárak is tartoznak, vizsgálatot rendelték el és a vizsgálatok lefolytatása céljából vizsgálóbizottságokat neveztek ki.

A parlamenti bizottságok által megkezdett vizsgálatok azalatt a rövid idő alatt is, miálatt rendelkezésükre állottak ezek az adatok, szenzációs megállapításokra vezettek.

Az igazgatósági tagok évente milliókat kaptak mindegyik autonóm-pénztártól.

csak majd ha az összes napidíjak és jelenléti díjak pontos statisztikája elkészül, lesznek megállapíthatók a nemzeti parasztpárt haszonélvezőinek a közvagyonban véghezvitt garázdálkodásának arányai.

Az igazgatósági tagok érdekében történt pazarlásról kivül eléggé súlyos fényvetést mutat a közvagyon kezelése az államháztartás szempontjából is.

Bérleti szerződések, bérbeadások, koncessziók, amelyeket gyanús feltételek mellett kötöttek meg, nem hajtottak végre, ami az állam vagyonában valóágos rablár-garázdálkodást tett lehetővé.

Az ilyen szerződések alapján az államnak járó összegeket éveken át nem fizették, sőt vannak olyan esetek is, hogy a szerződésben kikötött összegeket az illető autonóm pénztár felállításától egyáltalán nem fizették.

A szerződésileg alkalmazott szakértők olyan összegeket kapnak, amelyek a jelenlegi nyomorúságos pénzügyi helyzet megcsufolását jelentik.

Az egész ország közvéleménye éppen ezért várja a vizsgálatok eredményét.

Manolescu-St.unga fő földművelésügyi miniszter intézkedése szerint az állami autonóm-pénztárak ellen folytatandó vizsgálati bizottságban a pénzügyminisztérium részéről helyet foglal egy inspektor, a Banca Natio-

nala egy delegátusa, egy technikai szakértő minden egyes autonóm-pénztár számára, valamint dr. Evian Ion egyetemi tanár s könyv szakértő, továbbá Amareșcu, a földművelésügyi minisztérium számvevősegi igazgatója.

A földművelési reszorthoz tartozó négy monopolpénztárnak, így elsősorban az Autonóm Erdőpénztárnak ügykezelését és üzletvezetését külön négy bizottság vizsgálja felül.

Tzéves barátsági szerződést köt ugyan Bulgária Jugoszláviával, de a revízióról nem mond le

Szofia, december 13.

A bolgár lapok részletesen foglalkoznak a belgrádi királylátogatással. A jól informált Zora című lap megállapítása szerint a belgrádi találkozó eredménye bizonyára egy paktum megkötése lesz, annál is inkább, mert a paktumok idejét éljük. A lap szerint egyenként Bulgária távolról sem gondol Jugoszlávia megtámadására és szívesen köt megmegtámadási szerződést akár 10 évre is, sőt a Balkán fölött való hegemoniáért is hajlandó lemondani Jugoszlavia javára. A revízióról azonban nem mondhat le Bulgária — írja a lap — mert ez politikai öngyilkosságot jelentene.

Ellenállásra készülnek Írországban a kékingesek

Dublin, december 13.

Fenyegetőre fordult az ír belpolitikai helyzet. A kékingesek fasisztamozgalma vezetésége utasította a mozgalom vezetőit, hogy a szervezetek és a mozgalmi egyenruha betöltésére vonatkozó kormányrendeletet ne tartssák be még akkor sem, ha mind a 62 ezer kékingest letartóztatnák a hatóságok.

A mozgalom vezére, O. Duffy tábornok, aki vasárnap átlépte a határt és Ulsterben tartózkodott, úgy, hogy szökésének hírére terjesztették, hétfőn váratlanul újra felbukkant Dublinban. O. Duffy tábornok tanácskozást folytatott az egyesült írországi párt országos végrehajtóbizottságával, majd Dél-Írországra utazott.

Vége

Nem engedi be a kormány a politikát az egyetemi hallgatók közé

Megje'ent az egyetemi oktatásról szóló törvény végrehajtási utasítása

Bukarest, december 13.

A hivatalos lap december 11-i számában megjelent az egyetemi oktatásról szóló törvény végrehajtási utasítása, amely igen érdekes intézkedéseket tartalmaz az egyetemi hallgatók körében tartandó rendről és fegyelemről. A többiek között előírja, a végrehajtási utasítás, hogy súlyos zavargások esetén amennyiben azok az egyetem rendjét is veszélyeztetik, az egyetem rektora kérheti a karhatalom közbelépését az egyetem falai között is. Ezenkívül jogában áll az egyetem

rektorának, hogy bizonyos előadásokat felfüggeszthesse, vagy pedig elrendelheti az egyetem bezárását 14 napnál nem hosszabb időre.

A végrehajtási utasítás ezenkívül részletesen felsorolja azokat az egyesületeket, amelyeknek az egyetemi hallgatók tagjai lehetnek. A felsorolt egyesületek között politikai vagy nemzeti jellegű egyesületek nem szerepelhetnek. Kimondja még a végrehajtási utasítás azt is, hogy a diákegyesületek politikai gyűléseken nem vehetnek részt.

Előjegyzésnaplárak

az 1934. évre különböző alakban cégnyomással is a legolcsóbbak Oradea, Piața Mihai Viteazul (Nagypiac tér) 4 sz.

Pásztor Ede cégnél Kérjen árajánlatot!

Es tudhatod, hogy az ilyen vacsorákról reggel előtt nem igen tud megszabadulni az ember. Holnap minden reménye meg lehet az ellenfélnek arra, hogy senki sem fogja zavarni a munkájában.

— Ugy látszik, ez a gonosztevő mindenről értenülve van! — mondtam bosszusan.

— Igazad van! Mindenről! — dörmögte Hughes a fogai között. — Sajnos, nem használhatjuk a multkori trükköt... Nem fogunk elmenni a vacsorára, hanem korán lefekszünk és gondoskodni fogok róla, hogy mindenki azt higgye, hogy valóban alszunk is. És most jóéjszaka!

Kissé borus reggelre ébredtünk. Sietve öltözködtem, már alig vártam a pillanatot, hogy Patricia-val találkozhasam Kivanságom hamarosan teljesült, mert alig, hogy kiléptem a szobából, már megpillantottam karcsu alakját a folyosó tulsó végén. Azt hittem, még mindig haragudni fog a tegnapi mulatozásért, de legnagyobb öröömre csalódtam.

— Halló Paul! — kiáltotta nevetve. — Remélem, nem ártott meg a tegnapi dorbézolás?

— Nem egyetlenem — válaszoltam sietve: — nem ártott meg, de mégis megfogadtam, hogy ezentul mélységesen megvetem a szeszes italokat!

— Ezt sohasem kértem — mondta Patricia kedvesen — én csak az elfogyasztott bor mennyiségét kifogásoltam. Ha minden áron részeges férjet akarnék akkor Fyn doktort választanám!

— Válaszolni akartam de Allan tünt fel a láthatáron. Rajta meglátszott az átmulatott éjszaka, gyalázatos színben volt és heves főfájásról panaszkodott.

— Megfogadtam, hogy legalább egy hó napig semmiféle szeszes italt nem iszom, — mondta melankolikusan.

— Paul is nagyban fogadkozott — szöit Patricia — kíváncsi vagyok, melyitek fogja megtartani a szavát?

— Habozás nélkül Paulra szavazok — mondta Allan gunyosan. — Minden tulajdonsága meg van ahoz, hogy papucshős legyen belőle. A tegnap este hirtelen megmakacsodott és egyetlen kortyot sem ivott többet. És mit mondtál neki, hogy annyira megszeppent Elpirultam, Patricia azonban boldogan nevetett.

— Az az én titkom. De beszéljétek rósi már Mertensről, sajnálom, hogy már nem voltam ott. Nagyon mulatságos lehetett!

— Azt igazán nem mondhatnám — válaszolta Allan — mindnyájan halálra rémültünk. Nagyon könnyen tragédia történhetett volna! Azt hiszem, kétszer is meggondolja a póruljárt tréfacsináló, míg hasonló cselekedetre vetemednék! Reggel benéztem hozzá, még mindig vizes borogatás volt a fején. A Martellné ápolta és Fyn doktort is ott talál-tam. Annyi ereje azonban mégis volt Mertensnek, hogy a fogadást behajtsa a doktoron.

— Mibe fogadtak? — kérdeztem.

— Egy fontba — válaszolta Allan. — A doktor fogcsikorgatva fizette ki a pénzt.

— Ideje, hogy ebédelni menjünk — szöit Patricia. — Archibald bácsi meglehetősen szereti a pontosságot!

A nap hőse kétségenkívül Mertens volt, aki bekötött fejfel jelent meg az ebédnél.

— Milyen maszkot készít ma estére, direktor ur? — kérdezte Hughes gunyolódva. — Melegen ajánlanám, hogy például bengáli tigrisnek maszkírozza magát. Mi aztán hatóvadászatot tartunk. Ha nem csalódom, Barnes barátunk úgy is ég a vágytól, hogy kipróbálhassa új vadászfegyverét.

Mertens megtapogatta a mellényzsebet.

— A mai viszonyok között egy font is valami — mondta némi meglepedettséggel.

(Kontinuum)

Nagyon tudnak a japán ugrók

Tokió, december 13.

A legjobb japán atléták idei versenyeredményei alapján joggal állithatjuk, hogy Japánban teremnek a világ legjobb ugrói. Ma gasugróik közül tizen ugrottak túl a 190 centimétert, köztük Yada vezet 198 centiméteres eredménnyel. A távolugrók élén Nambu 760 centiméteres ugrással áll s az ötödik helyezett Nishida legjobb eredménye 725 centiméter. A hármassugrásban Yoshima érte el a legjobb eredményt, a 15 méter 13 centimétert, kivüle Harada és Tajima ugrottak 15 méteren felül. A rudugrásban Nishida a legjobb 420 centiméteres eredményével, rajta kívül Yoe és Takano ugrott négy méteren felül.

Kik a jég koronázatlan királyai

Világrekordok a gyorskorcsolyázásban

Budapest, december 13.

A gyorskorcsolyázó versenyeken a jövőben kilenc távon lesz világrekord. A férfiak kategóriájában az 500, 1000, 1500, 3000, 5 ezer és 10.000 méteres távon, a hölgyek versenyében pedig az 500, 1000 és 1500 méteres távon lehet világrekordot futni. A fennálló világrekordok közül hetet a davosi jégpályán futottak. A világrekordlista a következő:

Férfiaknál: 500 méter: 42.5 mp, Eng-nestangen Norvégia, 1933 Davos.
1000 m: Finnország, Thunberg
1500 m: Norvégia, O. Mathiese
3000 m: Norvégia, M. Staksrud
5000 m: Hollandia, S. Heiden
10.000 m: Norvégia, A. Carlson
Hölgyeknél: 500 m: Landbeck, Ausztria
1500 m: V. Lesche Finnország.

BOX

A fiatalok főtenyét nozta a Budapesti ökölvívóbajnoksága. A BESZKAR tornatermében mérköztek az ökölvívók a Budapesti bajnoki címért. A verseny egyben maga, mivel lerontotta az a körülmény, hogy a MAV egyik versenyzőjének leponozása miatt esélyes versenyzőit visszaléptette a küzdelemtől, amivel elsősorban versenyzőit és a közönséget büntette, anélkül, hogy használt volna magának. A légsúlyban Szantó FTC, bantamsúlyban Olasz Dombóvár pehelysúlyban Szabó könnyűsúlyban Németh, welter súlyban Fehér, középsúlyban Utassy, kisnehézsúlyban Orsolyák, nehézsúlyban Kecskés lett a bajnok. A verseny legnagyobb meglepetése a dombóvári Olasz kiütéses győzelme volt.

EGHOKKI

11 nemzet nevezett a jégkorong világbajnokságra. Az 1934. évi jégkorong világbajnoki versenyre melyet tudvalevőleg az Olasz Korcsolyázó Szövetség rendez, eddig a következő nemzetek nevezése érkezett: Kanada, Csehszlovákia, Németország, Ausztria, Svájc, Anglia, Svédország, Lengyelország, aztán Franciaország, Magyarország és Olaszország. A legutóbbi Prágában rendezett világbajnoki verseny résztvevői közül eddig még Amerika, Románia, Belgium és Lettország nevezése hiányzik, új résztvevőként szerepelnek idén Svédország, Franciaország és Anglia.

USZÁS

Az UTE nyolcvanperces küzdelemben nyerte a vízpolókupát. Az uszók koalíció vasárnapi versenyén nagyszámu közönség előtt játszotta le az UTE és MTK vízpolócsapata a magyar vízpolókupa döntőmérkőzését. Az MTK a rendes játékidő első felidejében 4:1 arányban vezetett, sőt a második felidő elején 5:1-re javította gólarányát, azonban az UTE pompás finisben 5:4-re javított és pár másodperccel a játékidő befejezése előtt Németh négy méterese révén megszerezte a ki egyenlítő gólt. Az első meghosszabbításban 1—1 gólt dobott mindkét csapat és így a második meghosszabbításban másfélórás küzdelem után dönt el a kupa sorsa 9:6 arányban az UTE javára.

A kupadöntő előtt uszóversenyt rendezett koalíció, amelyen Székely András a ki-

rály-díj 100 m futamában 1 p 1 mp. alatt győzött Csik Ferenc ellen, aki 1 p 018 mp-es időt ért el. A 4x100 m gyorsuszásban a Völgner-vándordíjat a BMAO szerezte meg 4 p 18.2 mp-es igen jó idővel, megtörve az UTE éveken át tartó gyorsuszónegemoniáját. A 3-66 m női vegyesváltatást az FTC 2 p 51.6 mp-cel nyerte, a Germania-vándordíjat, mely a 4x66 vegyesváltatásra volt kiírva, az UTE 3 p 16.2 mp-es idővel vette meg, a 100 m fiú hátuszásban Somogyi 1 p 22 mp-cel győzött a 100 m női ifjúsági melluszást Deghi (M. ker. TVE) 1 p 41.8 mp-es idővel nyerte meg.

RADIOMUSOR

Bukarest. 1.15: Könnyű zene, 5: Dinicu zenekar, vegyes zene, 6.15: Dinicu-zenekar, 7.40: Opéra lemezek, A szünetben feldevasás.

Budapest. 6.45: torna, Utána: gramofon 10: Felolvasások. Közben: gramofon, emezek 12.05: Szervanszky szalonzenekar. 1.30: Harris Győző vokalkvartettje. 3: Dr Szukováthy Imre testnevelési előadása, 4: Banky Sándor ifjúsági előadása, 5: Gazdátanfolyam, 5.30: Gramofon, 6.15: A rádió tárgysorsjáték húzása, 7.20: Orosz Julia és Venczel Béla énekelnek zongora kísérettel, 8.25: A Magyar Nemzeti Stadion. Előadás, 9: Az 1. honvédegyaloezred zenekara, Szünetben: Jügetőversenyeredmények, 10.10: Hírek, időjárásjelentés, 10.30: Malles vonósnégyes, 11: Magyar Imre és cigányzenekara.

Csodás karácsonyi árak minden elfogadható árért

Valódi 14 karátos arany karikagyűrű páros 400-500-600 lei, arany karóra 600 lei, arany gyűrűk, fülbevalók, 120-150, nickel óra 100-120-200 lei, ébresztőórák 100-120-150 lei, Omega és Dora óra 650-800-1000 lei, női karórák 200-250-300 lei, óra és ékszerjavítások jótállás mellett 20-40-60-80-100 lei. — Vessék aranyat, ezüstöt, briliántot

HERBST óra és ékszerárubáz Regele Ferdinand 3.

BIZTOS meglehetést tudunk nyújtani a landó alkalmazásra úgy helyben, mint Erdély több községében, megbízható, esetleg több tagu családnak az "Erdélyi Magyar" ság" árusításával. Jelentkezni esetleg írásban is az "Erdélyi Magyarság" kiadónivatalába. Oradea, Nagypac-tér 4.

Henderson németbarát és francia-ellenes beszéde az angol alsóházban

Angol jelentések német-francia barátsági szerződésről
Rothermere Budapesten

London, december 13.
A Népszövetség főtitkára, Avenol tegnap az alsóház egyik termében nagy közönség előtt előadást tartott a Népszövetségről és Mussolini olasz miniszterelnök reformjairól. Előadásának konklúziója az volt, hogy a Népszövetség válságát tulajdonképpen a leszerelési konferencia kudarcá idézte elő.

Az előadáson jelen volt Henderson, a leszerelési értekezlet elnöke is, aki Avenol beszéde után szót kért, majd felszólalásában éles támadást intézett a francia kormány ellen a leszerelési értekezleten tanúsított magatartása miatt.

Kijelentette, hogy Németországnak a Népszövetségből való kilépése és a leszerelési értekezletről való távolmaradása őt egyáltalán nem lepte meg. Amíg Németország résztvevő a leszerelési értekezlet munkájában, mindig igen megértően viselkedett.

— Nem szabad azonban elfelejteni, — mondotta Henderson beszédében — mennyit szenvedett Németország a háború alatt és a háborút követő időkben és mennyi megaláztatást kellett ezután elszenvednie.

Megígérték egyenjogúságának elismerését, de ezt huzták-halasztották és végül is egyszerűen megtagadták. Ennek következtében nem lehetett más lépést várni, mint Németország kilépését.

Hendersonnak Németországot támogató kijelentései nagy feltűnést keltettek. Az értekezleten résztvevő francia-barát képviselők egyenesen megütköztek azokon, amiket Henderson mondott. Ezek a képviselők az értekezlet után nyíltan megvádolták a leszerelési konferencia elnökét azzal, hogy valóságosan választási korteszbeszédet mondott Németország javára.

Német-francia barátsági szerződés?

London, december 13.
A német-francia tárgyalásokkal kapcsolatban politikai körökben annak híre terjedt el, hogy Londonból és Rómából mindinkább erősödik a nyomás a tárgyalások folytatása érdekében, sőt már arról is beszélnek, hogy nem lehetetlenség egy német-francia megemeltámadási szerződésnek a létrejövetele.

Ilyen körülmények között diplomáciai körökben is fokozott jelentőséget tulajdonítanak Suvich olasz külügyi államtitkár berlini látogatásának, amely az elszigetelt Berlint bevonja a diplomáciai összeköttetések hálójába.

Páris, december 13.
A „Matin“ szerint Hitler kérdést intézett Francois Poncethoz, a berlini francia nagykövethoz, hogy mit keres Benes cseh szlovák külügyminiszter Párisban és mi célja van vajjon Paul Boncourt francia külügyminiszter tervbevetett kelet-európai utazásának. A nagykövet megnyugtatta a német kancellárt, hogy

a francia kormány távolról sem akarja politikailag bekeríteni Németországot. Közölte egyúttal azonban azt is, hogy Franciaország feltétlenül kitart a Népszövetség jelenlegi összetétele mellett, de mindezek nem zárják ki a francia-német közvetlen tárgyalások folytatását.

Cseh ellenakció Magyarországgal szemben.

Páris, december 13.
Osusky párisi cseh követ a Sorbonne-on nagy előadás keretében válaszolt Bethlen

István gróf londoni beszédére. Az előadáson megjelent a Párisban időző Bratianu Dinu román pénzügyminiszter is, a párisi román követ társaságában. Osusky kritizálva Bethlen gróf érveléseit, megállapítja, hogy

az európai államok mai határai Európa érdekét szolgálják.

Az előadás végén Germaine Martin elnök emelkedett szólásra és bejelentette, hogy

Európa érdeke nehezen fogható meg, — mert minden hatalom más- és más nyelven definiálja.

Rothermere lord Budapestre érkezik

Lord Thyrell párisi angol nagykövet londoni tárgyalásai befejezése után visszatért Párisba és hasonlóan Párisban tartózkodik lord Rothermere is aki tovább utazik Budapestre.

Hathónap. börtönre ítélték egy fogolyszöktető temesvári rendőrtisztet

Temesvár, december 13.
A temesvári tábla Pavelescu tanácsa — ma délből hirdette ki ítéletét Popovici Kornél volt sziguran-afőnök és Ruian Trifu ügyében. A tábla enyhítő körülmények figyelembevételével Popovici Kornél 5 havi börtönre, 5 évi hivatalvesztésre, Trifu Ruian

pedig bűnpártolás címén 1 havi fogházbüntetésre ítélt. Mindkettőt kötelezték a perköltségek viselésére. Dacára a hivatalos hatalommal való visszaélés vádjának a szakítlanul kemény ítélet feltűnést keltett. Az ítélték felebbezték.

Megalakult a román Revízióellenes Liga

Miron Cristea patriarcha az elnök

Bukarest, december 13.
Tegnap megalakult Bukarestben az országos revízióellenes liga, Stelian Popescu, — az „Universul“ szerkesztője hangszólította megnyitó beszédében, hogy a külföldön ép

penolyan mérvű propagandát kell kifejteni a revízió ellen, aminőt a revízió érdekében a magyarok végeznek. A liga elnökévé Miron Cristea pátriárkát választották meg.

Tombola és regényakciónk

Jelentjük olvasóinknak, hogy népszerű regényakciónkat folytatjuk. Újabb nagyobb számú regényeket adunk ki a „Magyarság“ regényekből és a mai napon megkezdjük az expedíálást. Minden regény ára 5 lej.

Figyelmeztetjük azonban a bizományosokat, hogy regényeket csak oda küldhetünk, ahol elszámoltak a legutóbbi 5 lejjel. Ahol tehát olvasóink nem kapnak regényt, ott a bizományos nem küldte be a regények árát. Kérünk tehát mindenkit, hogy rendezze a regényekért fennálló tartozását, mert csak így áll módunkban óriási költségeinket fedezni.

Tombolaakciónk folyik. A megindult újévi tombola, amely naptárra is jogosít, — nagy érdeklődés mellett folyik. 15 lapfej beküldő naptárt kapnak. A lejárt tombola lap-

fejei e héten küldendőek. Sőt mindenki A legutóbbi tombolanyerőit kiadja újabb jelentkeztek:

- 5188 sz. Kovács Károlyné munkás, K. sz. na, pullover.
- 13309 sz. Gyenge Sándor, Budapesti, 7 pár női harisnya.
- 9343 sz. Derecskey Dániel, Alsóházi, 6 drb. női zsebkendő.
- 1396 sz. Csengeri István Dévény, 3 drb. Matos szappan.
- 2748 sz. Csont Ferenc Székelyudvarhely, 1 drb. illatos szappan.
- 4556 sz. Harmath Endre M. székelyudvarhelyi, — aranytűtől.
- 9238 sz. Szász Dénes, Székelyudvarhelyi, — aranytűtől.

Mától kezdve fizetik a nyugdíjakat

Mint lapunk tegnapi számában jeleztük, tegnap valóban megérkezett a nagyváradi pénzügyigazgatóságra a decemberi nyugdíjak kiutalása. A rendelet folytán a pénzügyigazgatóság már a mai napon megkezdi a katonai

nyugdíjak fizetését, míg holnap 15-én az 1000 lejen aluli nyugdíjak kerülnek kifizetésre. A fizetések további sorrendjét lapunk legközelebbi számában közöljük.

Karácsony előtti vasárnap nyitva, karácsony harmadnapján zárva lesznek az üzletek

Mint ismeretes, a munkaügyi miniszterium a karácsonyi munkaszünettel kapcsolatban rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében karácsony előtt az üzletek déli záróráját felfüggesztették, este egy órával tovább, a karácsony előtti vasárnapon pedig egész napon át nyitva tarthatók az üzletek. A nagyváradi alkalmazottak erőiesen tiltakoztak a rendelet ellen és táviratilag fordultak a miniszteriumhoz annak hatálytalanságáért. A tegnap munkaadók és alkalmazottak képviselői felkeresték Clonda munkaügyi inspektort, hogy valamelyes áthidaló megoldást találjanak a kérdésben. Sikertelenül megállapodni ebben a tekintetben és a meg-

állapodás szerint az üzletek nyitvatartását a következőképpen állapították meg:

December 21, 22 és 23-án az üzletek déli zárás nem zárnak és este egy órával tovább, azaz este nyolc óráig tarthatnak nyitva. Karácsony előtti vasárnap, december 24-én az üzletek egész nap nyitva lesznek. Ezzel szemben karácsony harmadnapján, december 27-én valamennyi üzlet zárva tartandó.

Hasonló az eset a Szilveszterrel is, amely szintén vasárnapra esik. Szilveszter vasárnapján az üzletek délig tartanak nyitva, ezzel szemben január 4-én délután az üzletek zárva tartandók.

Kefével verte agyon a feleségét

Hat hónapi börtönrre ítélte a törvényszék

A nagyváradi törvényszék Udrescu-Smelt tanácsa tegnap délelőtt tárgyalta Renner György varadi napszámos bűnperét. A vádirat szerint Renner 1930 november 9-én hazament és vadházastársától Bojan Annától vacsorát kért.

— Nincs semmi idehaza — felelte az asszony.

— Nincs? kiabált dühösen Renner — hát akkor mit egyek?

— Hozott volna magának valamit — felelt a nő.

Renner dühbe gurult, felkapott egy kefért és úgy fejbe vágta az asszonyt, hogy az

ájultan bukott a földre. A mentor a közközházba szállították, ahol azonban két nap múlva meghalt.

Halált okozó súlyos testi sérülés címen indult Rennerrel len eljárás és tegnap tartották meg ügyében a 10 tárgyalást. Sok tanút hallgattak ki, akik egyöntetűen azt vallották, hogy az áldozat részeges volt és állandóan ivott.

A veszekedés napján sem volt egészen józan s érezni lehetett rajta a palinkaszagot. A törvényszék hathónapi fogházra ítélte a vádlottat.

Dr. Jeremia ügyész súlyosbításért felelt.

Naponta 18 órát dolgoztak a színház díszletezői, mégis elküldte őket Pariagi igazgató

Beszámoltunk arról, hogy a színház nétfőn esti előadása elmaradt, mert a díszletező munkások sztrájkba léptek. A tegnap benjárt szerkesztőségünkben a díszletező munkások küldöttsége és a következőket jelentették ki:

A színház díszítő munkásai nem léptek sztrájkba. Ezt annál kevésbé teheték, mert a színházzal nem álltak szerződéses viszonyban, hanem egyszerű napi díjas munkások voltak 50—60 lej napi fizetéssel, nem pedig 150 lejjel, mint ahogyan azt Pariagi direktor kijelentette. Ezért a minimális napi díjazásért a díszítőknak 18 órát kellett dolgozniuk naponta. Az az állítás sem felel meg a valóságnak, hogy a díszletező munkások beemelését kérték volna az igazgatóságtól, mindössze azt kérték, hogy ebéd és vacsora idejük legyen. Pariagi igazgató ezzel szemben arra akarta őket kényszeríteni, hogy éjjel is dolgozzanak és amikor erre nem voltak hajlandók, hét embert köztűnik olyanokat, akik 12 és 15 éve teljesítenek szolgálatot a színháznál, az uccára tett és helyettük hozzá nem

értő munkásokat vett fel.

A magunk részéről a legnagyobb megdöbbenéssel vettünk tudomást ezeknek a szegény elbocsátott napidíjasoknak a panaszáiról. Elvégre mindenkinek joga van ahhoz, hogy tiltakozzék a tizenhétéves munkaidő ellen. Nem értjük a színház vezetését, hogy tehetette azt meg, hogy 6—11—14 esztendőn át hűségesen és emberfelelő módon dolgozó kellekeseket máról-holnapra s éppen most az ünnepek előtt az uccára lökött. Vagy ez a köszönet azért, hogy napi 18 órá, munkával és napi 50—70 lejért igyekeztek ezek a szegény munkásemberek a magyar kultúra védbástyáját megőrizni?

Orvoslást és jóvátételt követelünk az elbocsátott emberek részére. A magyar színházba járó publikum — ha erről a szomorú esetről tudomást szerez — meggondolja, érdemes-e nehezen összekuporgatott filéreit odavinni, ahonnan kiboxolják azokat a munkásokat, akik tiltakozni mertek a 18 órás munkaidő ellen.

Nagy érdeklődés előz meg a Törökves birkózó versenyét

Tőzsér, Denderle, Lévai a favoritjai — Györkos, Dragomir, Ungarra! szemben a szombat esti Szövetségi válogató birkózó versenynek, melyet a Törökves rendezésében 16-án szombat este 8 órai kezdettel tartanak meg a Törökországba, Konstantinápolyba való indulás előtt. Rendezken kívül itt lesznek meg és indulnak Mészáros Kesicáról, Kondoossy Aradról, Cocos Temesvarról Steiner és Horváth Lugosról és részt vesz a teljes Törökves birkózó keret.

Természetes, hogy az ország képviselőiben a legjobbakat küldik ki. Így a birkózó sport híveinek ritka szép erőlküzelmeiben lesz része. A válogatottak dr. Manilla Camil Birkózó Szövetségi elnök és Schenker Miksa szövetségi tréner és kapitány vezetése alatt hétfőn reggel indulnak.

A belépődíjakat nagyon olcsó árban állapították meg.

Munkásszerencsétlenség Petroszon

Tegnap délelőtt telefonon jelentették a váradi ügyészségnek, hogy Stiof Demeter — petroszi favágót holtan találták meg a közseget környező erdőben. Mint kiderült, — Stiof fát döntött és munka közben egy lezuhanó fa agyonnyomta. Az ügyészség elrendelte a boncolást.

Színház és mozi

Csütörtökön este fél 9 órakor: Nagy premier: Emiles a detektívek Erich Kastner regénye után készült teljesen újszerű színpadi mű.

Pénteken este fél 9 órakor: Emil és a detektívek. Másodszor. Rendes helyárak.

Heyman-szinkor: Szenvedélyek rabszolgái. Filmpalace: Gyilkosság egy villában.

FILMPALACE

Csütörtökön utolára:

Gyilkosság egy villában

Izgalmas hangosfilm.

Fritz Kampers, Ellen Richter, Paul Richter

APROHIRDETESEK

Használt varrógépeket magas áron vesz Mercur, Zöldfa-uccán. 306

„Dickhobel“ gépek keresek megvételre. Ajánlatokat a kiadoba dupla boríték és bejeggyel.

Újságárusokat csakis megbízhatót! Állandóan alkalmazunk az Erdélyi Magyarság és a Nagyváradi Friss Újság árusítására. Napi kereset 60 lej. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Tanuló leány jó házból felvétetik, Gaby szalonba, Rimanóczy-ucca 6. 356

Könyvkötő leányokat falcoláshoz felvesszünk. Cím a kiadóban.

Szabósegéd nagymunkás azonnal felvétetik. Hackmayer, Bémer-ér. 361

Jéghordásra fuvarosoknak legalkalmasabb helyen, a Kolliner-telegen könnyen fuvarozható nagy jégmennyiség hordható. Ezen területet és utat bérbe adom. Cím: Boros Jenő Str. Avram Jancu 7. sz. 360

PASZTOR-NYOMDA, ORADEA